

fitoterapi

• Ecz. Alper Cenk KAPLAN

Eczacılığın ve ilaçla tedavinin çıkış noktalarından biri olan fitoterapi, modern kimyanın gelişimi ve sanayileşme ile yerini etken maddenin tek olarak bulunduğu, üretimi kolay olan kimyasal içerikli müstahzarlar ile tedaviye bırakmıştır. Bu durum günümüze kadar devam etse de, günümüzde bilim adamlarımız bitkilerin terapötik etkilerinin tek bir etken maddeden değil de birden fazla etken maddenin sinerjik etkisinden de kaynaklanabildiğini göstermiş ve fitoterapiye olan ilgi tekrardan canlanmıştır.

Fitoterapötik ilaçların üretimini yapan üretici sayısının az olması, standardizasyonun zor ve masraflı olması nedeniyle fiyatları yüksek olan bu ürünler halk tarafından çok tercih edilmemekte ve maalesef fitoterapi, farmakognozi bilgisi olmayan aktarlar tarafından gerçekleştirilmektedir.

Biz eczacılar tarafından doldurulmayan ve aktarlar tarafından sahiplenilen bu boşluğu tekrardan sahiplenmemiz, řu anda avrupada da olduğu gibi eczanelerimizde tedavi edici ilaçlarımızın bir kısmının başına "bitkisel" kelimesini ilave etmemiz gerekmektedir. Bu hem hastaların bitkiler ile tedavilerini yanlış bir şekilde uygulamasını engelleyecek, hem de hükümetimizin yanlış uygulamaları ve tercihleri ile her geöen gün daralan pazar payımızı az da olsa genişletecektir.

Farmakognozi ve Fitoterapi alanındaki bazı eksikliklerimizi gidermek, mevcut bilgilerimizi güncellemek, müstahzarı çok az olan veya hiç olmayan bitkiler ile hastalarımıza nasıl bir tedavi uygulayabileceğimizi hatırlamak amacıyla her sayımızda bir veya birkaç bitkiyi dergimizde inceleyeceğiz.

SALVIA OFFICINALIS

Bitki Adı	: <i>Salvia officinalis</i> L.
Türköe Adı	: Tıbbi Adaöayı
İngilizce Adı	: Sage

Orta Avrupa ve Balkanlarda yabani olarak yetişen bu bitkinin ölkemizde de kültüru yapılmaktadır.

Bu bitkide %1-2,5 oranında uçucu yağ, tanen ve acı maddeler bulunmaktadır. Uçucu yağında %30-50 oranında α ve β tuyon, kafur, %15 sineol ve %10 oranında borneol içerir.

Bunların yanında adaöayında salvin, carnosol ve cirsimaritin gibi antibakteriyel etki gösteren diterpenler ve flavonoidler, antienflamatuvar etkili rozmarinik asit, tonik etkili kafeik asit türevlerinden sagekumarin içerir.

Yapılan in vitro deneylerde bitkinin sulu ve alkollü ekstresinin antibakteriyel, antifungal ve antiviral etkisinin bulunduğu, topraküstü kısımlarının metanollü ekstresinin antioksidan etkili ve insektisid olduğu, ve içerdiği rosmarinik asitten dolayı antienflamatuvar etkisinin olduğu saptanmıştır.

Yapılan invivo deneyler ile antienflamatuvar etkisi de saptanmıştır.

Bu etkilerinin yanında halk hekimliğinde de gaz söktürücü, antiseptik, kuvvet verici, öksürüğü giderici ve uyarıcı etkilerinden dolayı kullanılmaktadır.

Kullanımı:

İnfüzyonu, taze ve kurutulmuş yapraklarının sulu ekstresi, tentürü dahilene ağız ve boğaz enfeksiyonlarında, tonik ve karminatif olarak kullanılmaktadır.

150 ml suda 3gr drog kullanılarak hazırlanan infüzyonu haricen gargara olarak ağız ve boğaz enfeksiyonlarında kullanılır.

Yan Etkileri:

Alkolü ekstresinin kullanımında ve saf uçucu yağın uzun süre kullanımında epilepsi benzeri etkiler meydana getirdiği için dikkatli kullanılmalıdır.

Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar:

Bitkide bulunan α ve β tuyon ve aleanolik asit, düşük riskini arttırdığı için gebeliğin ilk trimesterinde kullanılmasından kaçınılmalıdır. Ayrıca bitkinin alkollü ekstresi fazla miktarda tuyon içerdiği için bunun yerine sulu ekstresi tercih edilmelidir.

Aşırı Doz:

Aşırı doz alımında ise yüksek ateş, hızlı kalp atışı, titreme ve konvülsiyonlara neden olabilmektedir. Bu etkiler 15 gr ve daha fazla adaçayı yaprağının alımı ile görülebilmektedir.

Adaçayını yapılan bu çalışmalar ışığında verilen rasyonel tedaviyi destekleyici olarak veya sağlıklı insanlarda profilaktik olarak kullanabileceğimiz unutmamalımız. Bunun yanında unutmamamız gereken bir nokta da var ki, fitoterapi hekimin verdiği tedavinin alternatifi değil, onun tamamlayıcı, destekleyicisidir. Halkımızı bu şekilde bilinçlendirerek doğru bitkileri, doğru biçimde kullanılabilmemiz temennilerimle..

Kaynaklar: Tedavide Kullanılan Bitkiler "FFD Monografları"

